

МИНИСТЕРСТВО ПРОСВЕЩЕНИЯ РОССИЙСКОЙ ФЕДЕРАЦИИ

Министерство образования и науки Республики Северная Осетия-Алания

Управление образования АМС г. Владикавказа

МБОУ СОШ №41

РАССМОТРЕНО

МО учителей родного

(осетинского) языка и литературы

 Ваниева А.Д.

«28» 08 2023 г.

СОГЛАСОВАНО

Зам. директора по УВР

 Гаглошвили Э.Г.

«28» 08 2023 г.

Приказ №150/3

от «30» 08 2023 г.

РАБОЧАЯ ПРОГРАММА

учебного предмета «Родная (осетинская) литература»

(за 11 класс во владеющей группе)

**Составитель: учитель родного (осетинского)
языка и литературы**

Бичилова А.Т.

Владикавказ, 2023г.

Æмбарынгөнөн фыстаг ирон литературæйы программæмæ 11 къласæн.

Адæмы монон царды кæддæриддæр стыр ахадындынад уыдис фольклор æмæ аив литературæйæн. Уыдоны нывфтыд æрцыд сæ цард, сæ историйы ахсджагдæр цаутæ, сæ зонадон фæлтæрддынад. Уыдоны ис зонды суадон, ныхасы фидауц æмæ бæрзонд идеястæ. Дзырдаивадæн йæ нысаниуæг фæуæлдæр ис нæ рæстæджы. Уый рæзгæ фæлтæры хъомыл кæны гуманизм æмæ граждайнаг идеалтыл, фидар кæны адæмы удварн, уымæй рæзынц монон æмæ культурон традицитæ. Уымæ гæстæ, скъолайы куысты ахъазгадæр у литературæ ахуыр кæнын. Сусæггаг нæу, абоны ахуырдаутæ арæх нал кæсынц литературон уацмыстæ, зынтæй æмбарынц тексты анализ, сæ логикон хъуыдыкæнынад фæлæмæгъдæр, удварны хъомыладмæ нал ис фаг цæстæнгас.

Стыр нысаниуæг ис аивадон литературæйы фæрцы удварны хъомылады фарстатыл кусынæн, абоны рæстæгæн аргъ кæнын зонынæн; æгъдау, кад, намыс, патриотизм æмæ граждайнаг хæстæ цы сты, уый зонынæн; гуманон дунембарынад æмæ национ химбарынадæй хайджын кæнынæн; литературон уацмысы эстетикон æнкъарæнтæ æмбарынæн; ирон адæмы национ культурæйы сæйраг миниуджытæ литературон тексты агурынæн; ирон литературæйы нысаниуæг æмбарынæн, йæ бастдынад æндæр адæмты литературæтимæ, культурæтимæ иртасынæн.

Мадалон литературæ нымæд у федералон, æнæмæнгхъæугæ предметыл, ног ахуырадон стандартты йын ис сæрмагонд бынат.

Предметæй хæрзхæд ахуыр райсыны мидис, принциптæ, бацауæнтæм алыварсыгæй каст цæуы æмæ программæ арæст у ахæм **нормативон документты**:

- Уæрæсейы Федерацийы закъон «Ахуырады тыххæй»-йы;
- Ног ахуырадон стандартты;
- Цæгат Ирыстон-Аланийы модернизацийы комплексон проекты;
- Ирон национ ахуырады концепцийы ;
- Приоритетон национ проект «Нæ ног скъола»-йы;
- Республикон программæ «Ирон æвзаджы æмæ литературæйы программæ 1- 11 кълæстæн»;

Программæйы автортæ: Джыккайты Щамиль, Хъантемыраты Римæ, Мамиаты Изетæ, Гуæздæрты Азæ. Дзæуджыхъæу, 2005æз. Программæ сфидар кодта Республикæ Цæгат Ирыстон – Аланийы Иумæйаг æмæ профессионалон ахуырады министрæд.

-Ирон литературæ. Хрестоматии. 10 кълас. Габысаты Азæ. Дзæуджыхъæу, 2012
Афæдзмæ – 68 сахаты. Къуыри – 2 сахаты.

Ирон литературæ ахуыр кæныны нысанта:

- литературæйы фæрцы скъоладзауты иумæйаг культурæ рæзын кæнын;
- литературæйы æмбарынад бацамонын;
- литературон уацмысыл æнцой кæнгæйæ, цардæн аргъ кæнын, цард æнкъарын;
- ахуырдаутæм рæзын кæнын чиныгкæсæджы культурæ;
- ныхасы арæхстдынадтæ райрæзын кæнын æмæ а.д.

Стандартты домæнтæм гæстæ арæст программæтæ æмæ ахуыртæ «филологи»-йæ хъуамæ арæст уой ахæм уагыл.

Мадалон литературæ:

1) чингуытæ кæсын æмæ литературæ ахуыр кæныны ахадындынад адæймаджы миддунейы рæстæн цы пайда сты, уый бамбарын; чингуытæ кæсыныл фæцалх кæнын,

2) литературæ адæмы национ-культурон хæзна кæй у, адæмы цард хуыздæр бамбарыны фæрæз кæй у, уый æнкъарын;

3) мадæлон æвзагыл фыст хуыздæр уацмыстæ ахуыр кæныны фæрцы банкъарын кæнын мадæлон æвзаджы коммуникативон-эстетикон гæнæнтæ, мадæлон æвзаг адæмæн сæ химбарынад фæрæз кæй у, уый;

4) хъомыл кæнын:

а) хорз эстетикон æнкъарæнтæ кæмæ ис,

æ) фысгæ æмæ дзургæ ныхасы алыхуызон жанртæй пайда кæнгæйæ, хи хъуыдытæ раст æргом кæнынмæ чи арæхсы,

б) бакаст уацмыс равзарынмæ, уый фæдыл хи хъуыдытæ раргом кæнын чи зоны;

в) уæгъд рæстæг чингуытæ кæсынмæ чи тырны, ахæм чиныгкæсæджы;

5) алыхуызон этнокультурон традицитæ цы аивадон уацмысы æвдыст цæуынц, уый раст æмбарыныл фæцалх кæнын;

б) амонын аивадон уацмысы структурон æмæ эстетикон æвзæрст.

Стандарттæм гæсгæ скъоладзаутæ литературæйæ райсдзысты ахæм зонындзинадтæ æмæ арæхстдзинадтæ:

-иумæйаг культурон-литературон арæхстдзинадтæ: литературон уацмыс арф æнкъарын; ирон литературæйы бастдзинад æппæтдунеон литературæтимæ æмбарын; кæсыны культурæ бæрзонд кæнын; библиотекайы, интернеты ифormati агурын зонын;

-царды зынаргъдæр цы хæзнатæ сты, уыдон иртасынмæ арæхсын: алыварсы дунемæ уарзон цæстæй кæсын; царды алы фæзындмæ хи цæстæнгас дарын; æмбарын литературæйы нысаниуæг адæймаджы удварны хъомылад; адæймаджы фауинаг миниуджытæм критикон цæстæнгасæй кæсын; литературон уацмысы агурын дзуæппытæ зæрдæгайæг фæрстытæн;

-кæсыны культурæ бæрзонддæр кæнынмæ арæхстдзинад: литературон уацмысмæ сфæлдыстадон цæстæнгасæй кæсын; зæрдæмæ хæстæг темæтыл уацмыстæ æвзарын æмæ сæ кæсын; литературон уацмысы цы дуг æмæ культурæйы кой цæуы, уыдоны æдыл арæзт диалогон ныхасы архайын; уацмысы сæйраг персонажты миддунейæн æмæ архæйдтытæн аргъ кæнын зонын;

-ныхас кæнын; ныхасы стильтæй раст пайда кæнын зонын.

11 кълæсы литературæ лæвæрд цæуы историон принциптæм гæсгæ. Ам æрмæг лæвæрд цæуы хронологион уагыл. Программæмæ хаст æрцыдысты ирон литературæйы ахъазгадæр фæзындтæ æмæ зынгæ фысджыты уацмыстæ. Æвзæрст цæуынц, зонынадæн, идейон æмæ эстетикон хъомыладон цас ахъаз сты, уыцы принциптæм гæсгæ. Уым зыны литературон процесс, йæ рæзты историон, æхсæнадон æмæ культурон уавæртæ. Прораммæйы лæвæрд цæуы литературон рæзты периоды иумæйаг характеристикæ, стæй, уыцы периоды зынгæдæр цы фысджытæ уыд, уыдоны сфæлдыстадæй сæйрагдæр уацмыстæ. Классиктæй уæлдай программæйы цы фысджытæ ис, уыдоны сфæлдыстад бæлвырдæй æндæфта литературон рæзтыл æмæ йын ис историон – культурон ахæддзинад. Уымæ хыгъд цæуынц литературон здæхтыты хуызтæ (романтизм, символизм, реализм) æмæ сæ зынгæдæр минсæвæртты аивадон æнтыстытæ.

Ахуырадон 11 къласы курсы мидис.

Разныхас .(1 сах.)Ирон литература 50-æм азты кæрон – 60-æм азты. Ирон культурæ æмæ литературæйы рæзт ног æхсæнадон уавæрты. Поэзийы рæзт 60-æм азты. Æрыгон фысджыты æрбацыд литературæмæ. Сæ фыццаг поэтикон æмбырдгæндтæ. Ирон романы рæзт, нырыккон темæтæм æргомздæхт. Драмон жанрты фæстæзад бынат. Комедийы рæзты фæндæгтæ, йæ æнтыстытæ æмæ аиппытæ.

Гафез (Гаглойты Федыр). Роман « Уæ бонтæ хорз, адæм!» (3 сах) Гафезы цард æмæ сфæлдыстадыл цыбыр афæлгæст. Романы мидис æмæ проблемæтæ. Æрыгон адæймаджы фæлгонц, йæ хъуыдытæ æмæ тырнæнтæ. Романы æвзаг æмæ сюжетон композицион арæзт. *Л и т е р а т у р æ й ы т е о р и и. Эпикон – таурæгъон литературæйы хуызтæ. Хъайтар – дзырднывæндаг.*

Дзугаты Георги. Поэмæ «Бындзыг». (2 сах.)Дзугаты Георгийы цард сэмæ сфæлдыстадыл цыбыр афæлгæст. «Бындзыг». Сабырдзинады сæрыл дунеон тохы идейæтæ уацмысы. Хæсты трагеди. Поэмæйы лирикон ахаст. Лирикон монолог – йæ композицион нывæсты бындур. *Л и т е р а т у р æ й ы т е о р и и Лиро –эпикон поэмæ.*

Цæгæраты Максим. «Мады зарæг». (2 сах.)Радзырды сюжет сэмæ композиций. Аивады хъомыс, музыкæйæ райгуыргæ ассоциативон дуне, хъайтары зæрдæйы тæлмæнтæ.

Цъæрукъаты Алыксандр.(4 сах.)Цъæрукъаты Алыксандры цардвæндаг. «**Ныхас авдæны сывæллонимæ**» (скъуыддзаг). (1-4, 8, 14, 17, 20, 24, 26, 31, 33) Фæлтæрты бастдзинады темæ. Поэты сагъæстæ адæймаджы царды нысан сэмæ фидæныл. Саби сэмæ сæрдзы 'хсæн гармонийон иудзинад. Фыды фæдзæхстытæ фыртæн.«**Шекспирæн**» (скъуыддзаг). (1, 2, 4, 6, 7, 8) Аивады темæ поэты сфæлдыстады. Сонеттты сæйраг хъуыды – гуманизм, генийон сæрмдзæфы æнусон ахæддзинад. Уацмысы аивадон фæрæстæ. «**Мæ кувæндонны кæсæрыл**» Поэты арф сэмæ вазыгджын удисконды, йæ этикон идеалтæ. «**Рох симфроний**» Уарзты тых – сфæлдыстадон уалмонцы гуырдæн. Лирикон хъайтары уæздан сэмæ арф æнкъарæнтæ, хъæздиг поэтикон уырнынад. «**Гимн хылхæдурæн**» Æрдзы удæгас ныв - фæлгонц, зын рæстæджы адæймагыл йæ хæрзаудæн. Æмдзæвгæйы рифмæ сэмæ ритм, поэтикон мадзæлттæ (сидæнтæ, ассонанс сэмæ æнд.)

Джусойты Нафи. Роман «Фыдæлты туг». (4 сах.)Нафийы литературон сэмæ зонадон куыст. Нацийон колорит ирон поэзийы. Историон темæ Нафийы сфæлдыстады. Романы мидис сэмæ проблематикæ, йæ историон бындур. Нацийон иудзинады темæ. Адæм – романы сæйраг хъайтар. Ака сэмæ Бегайы фæлгонцтæ. Уарзт сэмæ хæст: лирикон сэмæ эпикон райдайæнты сæмудзинад. Романы композицион нывæст. *Л и т е р а т у р æ й ы т е о р . Историон роман.*

Дзаболаты Хазби. (2 сах) Поэты сæгъуыстаг хъысмæт. Йæ лирикæйы сæйраг мотивтæ.Адæймаг сэмæ сæрдзы мидбастдзинад сæмдзæвгæ «**Æз хæхты райгуырдтæн**»-ы.хуымæтæг куысты бæрзонд поэзи сæмдзæвгæ «**Амонд**», «**Цыхтахсæг**»-ы. патриотизм сэмæ кады мæлæсты темæ «**Куы хæссай зæрдæйы æмбуар..**» Сæрибар цард сэмæ намысы сыгъдæгдзинады идейæтæ «**Хæххон кæсæг**»-джы. *Л и т е р а т у р æ й ы т е о р и Риторикон период.*

Гаглойты Владимир. «Ныййарæджы кадæг». (4 сах.)Гаглойты Владимиры сфæлдыстадыл цыбыр афæлгæст. Мады монументалон фæлгонц драмæйы. Фыртты фæлгонцтæ. Уацмысы композици, йæ аивадон æууæлтæ. *Л и т е р а т у р æ й ы т е о р и . Драмæйы хуызтæ.*

Разныхас.Ирон литературæ 70-80 -æм азты. (1 сах.)Литературæйы сæрмагонд нысаниуæг социалон – политикон «мидцоппайы» заман. Историон прозæйы рæст 60-80 азты. Ирон поэзи 70-80 азты райдайæны. Ирон драмæйы разт 70-80 –æм азты.

Дзесты Куыдзæг. «Фæндагсар Уастырджы» (3 сах.)Фыссæджы курдиаты сæрмагонд æууæлтæ. Уацауы сюжет сэмæ композици. Йæ сæйраг фæлгонцтæ. Адæймаджы уæвынады æнусон фарстæ. «**Фæндаджы**» темæ уацауы.

Бестауты Гиуæрги. (1 сах.)Гиуæргийы поэзийы сæйраг мотивтæ. Райгуырæн бæстæйы темæ. Фæсивæдæн нæртон фæдзæхстытæ « **Ныстуан мæ фæдонмæтимæ**». Поэты сæнæнцой зæрдæ « **Фæндагтæ**» -йы. Æрдзы рæсугъддзинад – сфæлдыстадон уæлтæмæнады сэмæ цины суадон «**Изæр Дзаугомы**» - йы. Уарзон адæймаджы зæдæнгас рухс сурæт «**Æз дыууæ цæсты зоннын зæххыл..**»-ы.

Æгъуызарты Æхсарбег. «Куырды фырт» (4 сах) Фыссæджы сфæлдыстадыл цыбыр афæлгæст. Роман – диалогийы актуалондзинад. Дуджы æууæлтæ адæмы царды уаг сэмæ сæгъдæутты: сæхсæнады уавæр хæсты рæстæджы, хæсты агъоммæ сэмæ йæ фæстæ

азты. Амонды проблемæ. Фæллойгæнæг адæм – цард æмæ рæстæджы фарн хæссæг. Фæлтæрты бастдзинады темæ. Ныхмæвæрд фæлгонцтæ (Бексолтан – Мурат) . **Л и т е р а т у р æ й ы т е о р и. Романы тыххæй æмбарынад фæарфдæр кæнын**

Хостыхъоты Зинæ. (1 сах). Хостыхъоты Зинæйы сфæлдыстадыл афæлгæст. Поэты тох рæстдзинад æмæ намысыл, йæ гуманизм « **Мæ зæрдæ**» -йы. Хъæууон царды нывтæ «**Мæ мысынаг**» - джы. Райгуырæн къуым – дзæнсетон хæзнатæй зынаргъдæр « **Мæ кæстæрмæ**»-йы. Æрдзон бынысæфтæй адæмы фæдзæхсын, хæлардзинадмæ сидт «**Зæххы катæй**» -йы.

Л и т е р а т у р æ й ы т е о р и. поэтикон ныхасы фæрæзтæ :сидæн, литературон реминисценци.

Булкъаты Михал. «Теркæ Туркмæ» (4 сах) Булкъаты Михалы сфæлдыстадыл афæлгæст. Романы конфликт æмæ нихмæвæрд фæлгонцтæ (Куындыхаты Муссæ – Мамсыраты Темырболат) Кард æмæ фæндыры традицион темæ æмæ йæ ног нысаниуæг. **Л и т е р а т у р æ й ы т е о р и. Аивадон æрхъуыды æмæ историон æцæгдзинад.**

Малиты Васо. (1 сах.) Малиты Васойы сфæлдыстадон фæндаг. Поэзийы «хуымгæнд» - фæллойгæнæг адæмы цард æмæ тырнæнтæ «**Сахуыр мæ кæн, о хуымгæнæг...**»- джы. Адæймаг æмæ Райгуырæн бæстæйы иудзинад «**Мæ Ирыстоны!**» - йы. Ирыстоны историон хъысмæт, адæмы тох сæрибар æмæ Фыдызæххы сæраппонд «**Нæ фыдæлты кадæг**»-джы Æрдзон курдиаты бæрзонд нысан æмæ бæрн «**Фæстаг æмдзæвгæйы**»

Бицъоты Грис. Роман «Арвы айдæн». (3 сах.) Хæст æмæ бæрндзинады сæууæнк æмæ гадзрахаты темæ романы. Хицæн адæймæгты хъысмæттæ. Фæлгонцты психологизм, сæ нихмæлæуд ахаст: хæлар зæрдæйы хорзæх. **Л и т е р а т у р æ й ы т е о р и. Романы хуызтæ.**

Дзасохты Музафе. «Урс доны былыл Бæрæгъуын...» (2 сах) Уацауы темæ æмæ проблематикæ. Ирон æгъдау æмæ фæтк – æрыгон хъайтарты «хъомылгæнджытæ» Хъæубæсты фарн. Мады фæлгонц.

Ирон литературæ фæстаг азты. (1 сах.) «Рацарæзты» дуг æмæ сæхсæнвадон – политикон ситуации. Национ фарстайы фыдуавæр. Национ уидæгтæм æмæ культурæйы гуырæнтæм бæстрон хъусдард. Фыдæлты фарн æмæ æгъдæу бахъахъхъæныны, дуне сæфты фæндагæй раздахыны мотивтæ. Ирон адæмы историон хъысмæтыл сагъæс.

Дзуццаты Хадзы – Мурат. (1 сах.) Мадæлон сæваг æмæ йæ ахадындзинад, йæ историон хъысмæт « **Мæ вæг!** –ы. Дзырды уæз –хъомыс æмæ æфсарм, йæ нысаниуæг адæймаджы царды. «**Дзырдтæ**»-йы. Символон мидис «**Æз ацы нузæн...**»-ы. **Л и т е р а т у р æ й ы т е о р и. Инвективæ.**

Хабляты Сафар. «Фисыны хæдзар» (1 сах.) Фæсхæсты азты царды нывтæ. Уацауы сюжет, йæ фæлгонцтæ. Хъысмæтаразæг цау уацмысы ранывæзты.

Хъодзаты Æхсар (1 сах.) Æхсары поэзийы граждайнаг мотивтæ. Мадæлон сæваджы ахадандзинад « **Ирон дзырд**»-ы. Поэты философон ахаст царды рæзштмæ «**Гимн Галæгонæн**»-ы. Цард æмæ тохы нысан – рухс тауын, адæмæн лæггад кæнын « **Цъайкъахæг**» -ы. аивады алæмæттаг хъомыс, адæймаджы зæрдæйы уагимæ гармонион иудзинад « **Кафæг чызг**» -ы.

Джыккайты Шамил. Трагедии «Хъодыгонд зæд» (4 сах). Шамилы сфæлдыстадыл цыбыр афæлгæст. Трагедийы мидис æмæ архайды афон. Патриотизм æмæ национ иудзинады идейæтæ. Фæрнджын фидæны домæн – тых æмæ зонды цæдис. Уацмысы проблематикæ. Социалон контраст уацмысы. Трагедийы сæваг. Борæханы идеалон фæлгонц. **Л и т е р а т у р æ й ы т е о р и. Æмдзæвгæйæ фыст драмæ. Историон трагеди.**

Агънаты Гæстæн. «Фæстаг бæх» (3 сах) Уацауы этикон проблематика. Æрдз æмæ адæймаджы 'хсæн удхæстæгдзинады хъуыды. Ныхмæвæрд фæлгонцтæ.

Персонажты удыхъед семæ психологон мидуавр. *Л и т е р а т у р æ й ы т е о р и.* *Авторы ныхас. Авторы позиции æвдисæны фæрæзтæ.*

Хуыгаты Сергей. «Сылгоймæгтæ» (1 сах.) Радзырды мидис семæ проблематикæ, йæ фæлгонцтæ. Хионыл ауыдыны фарн семæ бузныгады темæ. Психологон сæраххы нысаниуæг. *Л и т е р а т у р æ й ы т е о р и.* *Радзырды жанр. Аивадон деталы нысаниуæг.*

Æлборты Хадзы – Умар. (1сах.)Æлборты Хадзы – Умар сфæлдыстады хигъæдон æууæлтæ, жанрон семæ стили агурæнтæ. 20 сæнусы кæрон тугкалæн хæстытæ – «тæригъæдты апофеоз» « **Чъребайы сæнкъард хæдзæрттæ**», «Балладæ Зары фæндагыл» -ы.

Гуыцмæзты Алеш. (2 сах.) «Урс фынтæ» « **Пахуымпар**». Хъæууон царды хæрзвæтк семæ сæгъдауы равдыст «Урс фынты». Хæст семæ сфæлдыстады хсæн сæрдзон ныхмæлæуд «Пахуымпар» -ы.

Ходы Камал. (1 сах). Ходы Камалы сфæлдыстадыл афæлгæст. Фыдыбæстæйæн фыртæн бæззын, йæ цин семæ хъыгтæй цæрын «**Ирыстонмæ**»-йы. Ирыстоны фарн семæ сомбоныл катый «**Гаджидау**»-ы. Æрдзы рæсугъддзинады сæнкъарсæн « **Быдираг хъæуы ритмтæ**»-йы. Адсæймаг семæ сæрдзы ныхмæвæрд – бастдзинад «**Денджызæй куы не рбæздæхы нау...**»-ы.

Уацмыстæ наизустæ ахуыр кæнынаен.

1. Цъæрукъаты Алысандр. «*Ныхас авдæны сывæллонимæ*» скъуыддзаг), «*Рох симфони*»
2. Дзаболаты Хазби «*Æз хæхты райгуырдтæн*»
3. Бестауты Гиуарги «*Æз дыууæ цæсты зонын зæххыл..*»
4. Хостыхъоты Зинсæ «*Зæххы катый*»
5. Дзуццаты Хадзы – Мурат «*Ме 'взаг!*»
6. Хъодзаты Æхсар «*Ирон дзырд*»
7. Малиты Васо «*Мæ Ирыстоны!*»
8. Джыккайты Шамил «*Хъодыгонд зæд*» скъуыддзаг
9. Ходы Камал «*Гаджидау*»

Сæйраг домæнтæ 11 – æм къласы ахуыргæнинагты зонындзинæдтæ æмæ арæхстдзинæдтæм.

Ахуыргæнинагтæ хъуамæ зоной:

- фысджыты цард æмæ сфæдыстад;
- цы уацмыстæ ахуыр кодтой, уыдоны сюжеттæ, композицийы хицæндзинæдтæ, фæлгонцтæ;
- этикон характеры тыххæй æмбарынад;
- æмбарынадтæ:æмдзæвгæ, поэмæ, радзырд, драмæ, трагедии, роман, фыссæджы индивидуалон стили сæйраг миниуджытæ;
- наизустæ ахуыр кæнынмæ цы уацмыстæ амынд цæуы, уыдон.

Ахуыргæнинагтæ хъуамæ арæхсой:

- фыссæджы арæзт аивадон нывтæ иртасын æмæ æвдисын;
- уацмыс анализ кæнын, йæ хæйттæ хынцгæйæ;
- эпос, лирика, драмæ кæрæдзийы иртасын;
- уацмысы хъайтарæн характеристикæ дæттын, цалдæр уацмысы хъайтарты кæрæдзийыл абарын;
- авторы ахаст уацмысы архайджытæм æмæ цаутæм иртасын;
- уацмыс аив кæсын;
- хи сæрмагонд дзургæ æмæ фысгæ ныхасмæ пълан саразын;

- литературон – критикон æмæ публицистикон уацтæн, стæй ахуыргæнæджы лекцийæн хи куысты пылан, тезистæ, конспект аразын;
- литературон темæйыл доклад кæнæ реферат бацæттæ кæнын;
- нырыккон литературон фæзындтæн аргъ кæнын.

Ахуыры рæстæджы пайдагонд цæудзысты репродуктивон и продуктивон ахуыры методтæ:

- информативон технологи;
- цæстуынгæ æрмæг,
- ИКТ,
- уацмыстæм иллюстраци,
- амонæн литература.

Æрмæг куыд æмбæрстгонд æрцыд, уый сбæрæг гæнæны хуызтæ:

тест саразын; фысгæ, дзургæ дзуæппытæ; нывæцæн, изложенияи.

Контролы формæтæ

1. индивидуалон
2. къордæй
3. фронталон

Контролы хуызтæ

1. развæлгъау
2. æрвылбон
3. тематикон
4. хатдзæг

Урочыты хуызтæ:

1. урок-ног æрмæг амынд
2. урок-практикон куыст
3. урок-хъазт
4. компьютерон урок
5. урок -къордты куысты формæ
6. ныхасы рæзты куыст
7. интеграцигон урок

Технологитæ:

1. традицион технологи;
2. архайды технологитæ;
3. иннæ предметты бастдзинадимæ

Ахуырадон-методикон æрмæджыты номхыгъд

1. Бзаров Р.С. История в осетинском предании: Сюжет о Чермене, - Владикавказ, 1993.
2. Джусойты Н. Ирон аив дзырды сæрвæлтау. Цхинвал, 1966 аз.
3. Джыккайты Ш. Ныхасы фарн.- Дзауджыхъæу, 1996 аз.
4. Джыккайты Ш. Критикон уацты æмбырдгонд. 2 хайы. – Дзæнджыхъæу,
5. Джыккайты Ш. Ирон литературæйы истори. Дзауджыхъæу, 2002.
6. Салагаева З.М. Четыре этюда об осетинской прозе. – Орджоникидзе, 1970.
7. Поэзийы фарн : Критикон уацтæ. – Орджоникидзе, 1980 аз.
8. Зонадон – критикон уацтæ. – Дзауджыхъæу, 1991 аз.
9. Критикон уацты æмбырдгонд. – Орджоникидзе, 1981.
10. Вопросы осетинской литературы и фольклора. – Владикавказ, 1993

Къæлендарон – тематикон пълан ирон литературæ

11 кълас

<i>№</i>	<i>Сæргонд</i>	<i>Са- -ха</i>	<i>Нымæ ц</i>	<i>Урочы хуыз</i>	<i>Урочы темæ</i>	<i>УАА</i>	<i>Фæстиуджытæ</i>	<i>Хæдзармæ куыст</i>
1.	Разныхас. Ирон лит-рæ 50-æм азты кæрон – 60-æм азты	1		Урок-лекци	Ирон лит-рæ 50-æм азты кæрон – 60-æм азты. Ирон культ. æмæ лит-йы рæст ног æхсæнадон уавæры.			Конспект зонын.
2.	Гаглойты Федыр. (Гафез) 3с.	1		Ног æрмæг амоныны урок	Гафезы цард æмæ сфæлдыстадыл афæл-гæст. Роман «Уæ бонтæ хорз, адæм!»-ы мидис æмæ проблематикæ.	Эпикон – таурагъон литератур æйы хуызтæ. Хъайтар – дзырднывæ ндæг.	Арæхсын: -текст скъуыддзæгтыл (хицæн эпизодтыл) дих кæнын.; -тексты сæйраг хъуыды иртасын; -уацмысы архайды цыд логикон æгъдауæй раст дзурын; -дыууæ фæлгонцы кæрæдзийыл абарын, авторы ахастдзинад йæ героймæ сбæрæг кæнын, хъайтары архайд æмæ миниуджытæн раст аргъ кæнын.	Цыбыр конспект фыссджы цардыл. Роман бакæсын.
3.		1		Урок-къордты куыст	Æрыгон адæймаджы фæлгæнц, йæ хъуы -дытæ æмæ трынæнтæ.			Ирæйы фæлгонц.
4.		1		Урок-портрет	Уацмысты фæлгонцы системæ			Романы сөвзаг.
5.	Дзугаты Георги. 2с.	1		Ног æрмæг амоныны урок	Дзугаты Георгийы цард æмæ сфæлдыстад. Кадæг «Бындзыг»-лирикон ахаст.	Лиро – эпикон поэмæ.	Арæхсын: -лиро – эпикон уацмыс æвзарын, -уацмысы архайды цыд логикон æгъдауæй раст дзурын, авторы ахастдзинад йæ героймæ сбæрæг кæнын, хъайтары архайд æмæ миниуджытæн раст аргъ кæнын.	Лирикон монолог – йæ композицион нывæсты бындур.
6.		1		Урок-идейæтæ хъахъхъæн ын	Сабырдзинады сæрыл дунеон тохы идейæтæ уацмысы.			Хæсты трагеди.

7.	Цæгæраты Максим. 2с.	1		Ног æрмæг амоныны урок	Цæгæраты Максимы сфæлдыстадон сурæт. «Мады зарæг»-ы сюжет æмæ композици.	Сюжет, композици и, сурæт-кæрæдзим æ сæ бастдзинад	<i>Арæхсы:</i> -бæлвырд кæнын уацмысы сæйраг проблематикæ, - аивадон мадзæлтты ахъаз сюжет æмæ композици	Сюжет оемæ композицион хицæндзинæдтæ уацмысы
8.		1		Урок-тексты анализ	Аивады хъомыс, музыкæйæ райгуыргæ ассоциативон дуне. Хъайтары зæрдæйы тæлмæнтæ уацауы.		равдисынаен, -бæрæг кæны сæйраг архайæджы характерон хицæндзинæдтæ, бынат фæлгонцты системæйы, авторы бæрæггæнаен.	
9.	Цæрукъаты Алыксандр 2с.	1		Урок-лекци	Алыксандры поэзийы æууæлтæ, йæ традицитæ. «Ныхас авдæны сывæллони-мæ». Фæлтарты бастдзинады темæ. Поэты сагъæстæ адæймаджы царды нысан æмæ фидæныл. Саби æмæ æрдзы хсæн иудзинад.			Фыды фæдзæхстытæ фыртæн.
10.		1		Урок-дискусси	Поэты æмвазыгджын удисконд, йæ этикон идеалтæ «Мæ кувæндонны къæсæрыл», «Рох симфони», «Гимн хъилхæдурæн.»			Наизустъ хи равзæрст сонеттæ.
11.	Джусойты Нафи. 6с.	1		.Урок-лекци	Джусойты Нафийы литературон æмæ зонадон куыст. Историон темæ Нафийы сфæлдыстады	Историон роман	<i>Арæхсы:</i> -бæлвырд кæнын уацмысы сæйраг проблематикæ, - аивадон мадзæлтты ахъаз сюжет æмæ композици	Роман бакæсын.
12.		1		Урок-балц ивгъуыдмæ	Роман «Фыдæлты туг»-ы мидис æмæ проблематикæ, йæ историон бындур		равдисынаен, -бæрæг кæны сæйраг архайæджы характерон хицæндзинæдтæ, бынат фæлгонцты системæйы,	Ивгъуыд æмæ абоны бастдзинад романы мидтемæ.
13.		1		Урок-тексты анализ	Романы композицион нывæзт. Зарæджы фæлгонц романы.			Сабыр царды нывтæ романы.
14.		1		.	Ака æмæ Бекайы фæлгонцтæ			Адæм – романы сæйраг хъайтар.

15.		1		.	Уарзт æмæ хæст: лирикон æмæ эпикон райдайæнты æмиудзинад		авторы бæрæггæнæн.	Æгъдау æмæ фæллоуы нысаниуæг.
16.		1		Урок-къордты куыст	Национ иудзинады темæ романы.			Фæсивæды минæвæрттæ.
17.	Н/Р/К/ Нывæцæн ныфыссынмæ цæттæгæнæн	1			«Зарæджы фæлгонц» «Иудзинады темæ романы».		Арæхсын: æмбаргæ æмæ хибарæй аразын фысгæ ныхас рацыд æрмæгæй; Хи хъуыдытæ бæлвырд кæнынæн критеритæй пайда кæнын, -проблемæ æмбарын арæхсын; гипотезæ рахицæн кæнын,.	
18.	Н/Р/К/ Нывæцæн ныфыссын	1						
19.	Дзаболаты Хазби. 1с.	1		Урок-лекци	Хазбийы поэзийы сæйраг мотивтæ., «Амонд», «Æз хæхты райгуырдтæн», «Куы хæссай зæрдæйы æмбуар»-йы.	Строфа, ритм, рифмæ.	Арæхсын: лирикон æмдзæвгæйы арын сæйраг фæлгонцтæ (предметтæ),	Наизусть хи равзæрст.
20.	Гаглойты Владимир. 5с.	1		Урок-тексты анализ	Гаглойты Владимиры сфæлдыстадон сурæт. Драмаæ «Ныййарæджы кадæг»-ы композиции, йæ аивадон мадзæлттæ.	Драмаейы хуызтæ	Арæхсын: -драмон уацмысæн анализ кæнын, -уацмысы архайды цыд логикон æгъдауæй раст дзурын, авторы ахастдзинад йæ героймæ бæрæг кæнын, хъайтары архайд æмæ миниуджытæн раст аргъ кæнын	Драмаæ бакæсын.
21.		1		Урок-къордты куыст	Фыртты фæлгонцтæ.			Уацмысы философон бындур.
22.		1		Урок-къордты куыст	Мады монументалон фæлгонц драмаейы.			Уацмысы сæвзаг
23.		1			Уацмысы идейæ райхалыны фæрсæзтæ.			Куырыхон сылгоймаджы митæ.

24.		1		.	Мады монументалон фæлгонц			Амонмæ фæндæгтæ.
25.	Н/Р/К/ Нывæцæн ныфыссынмæ цæттæгæнæн	1			« <i>Уидæгты фарн æмæ фидæны ныфс – адæмы уæвынад</i> ».		Арæхсын: æмбаргæ æмæ хибарæй аразын фысгæ ныхас рацыд æрмæгæй; Хи хъуыдытæ бæлвырд кæнынæн критеритæй пайда кæнын, -проблемæ æмбарын арæхсын; гипотезæ рахицæн кæнын,.	Хæдзармæ ныфыссын
26.	Ирон лит-рæ 70-æм æмæ 80- æм азты фыц цаг æмбисы.	1		Урок-лекци	Литерæтурæйы сæрмагонд нысаниуæг социалон- политикон «мидцоппайы (заст- ой) заман.»Историон прозæйы рæст 60-80-æм азты. Ирон драмæйы рæст 70-80-æм азты. Ирон поэзи 70-80-æм азты райдайæны.			Цыбыр конспект скæнын.
27.	Дзесты Куыдзæг 4с.	1			Дзесты Куыдзæджы курдиаты сæрмагонд æууæлтæ. Уацау «Фæндагсар Уастырджи» -йы сюжет æмæ композици.	Литературо н архетипы æмбарынад .	Арæхсы: бæлвырд кæнын уацмысы сæйраг проблематикæ, аивадон мадзæлтты ахъаз сюжет æмæ композици	Фыссæджы биографи.
28.		1		Урок-тексты анализ	Уацауы фæткон-философон мидис. Сæйраг архайджыты фæлгонцтæ.		равдисынæн, Бæрæг кæны сæйраг	Адæймаджы уæвынады æнусон фарстытæ.
29.		1		Урок-тексты анализ	Адæймаджы уæвынады æнусон фарстатæ.		архайæджы характерон хицæндзинадтæ, бынат фæлгонцты системæйы, авторы бæрæггæнæн	Дзаххо æмæ Дзиттайы фæлгонцтæ.
30.		1			Фæндаджы темæйы философон мидис.			Дуджы æууæлтæ адæмы царды.
31.	Н/Р/К/ Нывæцæн	1			« <i>Фæрнджын адæймаг амондджын вæййы</i> ».		Арæхсын: æмбаргæ æмæ хибарæй аразын фысгæ	Фыссæджы этикон фæдзæхстытæ.

	ныфыссынмæ цæттæгæнæн						ныхас рацыд æрмагæй; Хи хъуыдытæ бæлвырд кæнынæн критеритæй пайда кæнын, -проблемæ æмбарын арæхсын; гипотезæ рахицæн кæнын,.	
32.	Бестауты Гиуæрги.1с.	1		Урок-лекци	Райгуырæн бæстæйы темæ Геуæргийы поэзийы.	Аллитерац и.	Арæхсын: лирикон æмдзæвгæйы арын сæйраг фæлгонцтæ (предметтæ), фылдæр ныхмæвæрд æвæрдæй. -хицæн кæнын фæлгонцтимæ баст лексикон рæнхъытæ.	Наизусть хи равзæрст.
33.	Æгъуызарты Æхсарбег 4с.	1			Æгъуызаты Æхсарбеджы цардыл афæлгæст. «Куырды фырт»- темæ сæмæ проблематикæ.		Арæхсын: бæлвырд кæнын уацмысы сæйраг проблематикæ, аивадон мадзæлтты ахъаз сюжет æмæ композиции равдисынæн,	Романæй сæргондтæ бакæсын.
34.		1		Урок-тексты анализ	Романы жанрон миниуджытæ сæмæ стили хицæндзинæдтæ.		Бæрæг кæны сæйраг архайæджы характерон хицæндзинæдтæ, бынат фæлгонцты системæйы, авторы бæрæггæнæн адæймаджы уавæр æмæ фæлгонцаразæн мадзæлттæ сбæрæг кæнынæн.	Дуджы æууæлтæ адæмы царды.
35.		1		Урок-тексты анализ	Мурат сæмæ Бексолтаны фæлгонцтæ.			Амонды темæ романы.
36.		1			Рæстæжы фæлгонц уацмысы.			Ирон сæгъдæуттæ романы.
37.	Хостыхъоты Зина. 1с.	1		Урок-лекци	Хостыхъоты Зинайы лирикайыл афæлгæст.		Арæхсын: лирикон æмдзæвгæйы арын сæйраг фæлгонцтæ (предметтæ),	«Мæ зæрдæ» «Райгуырæн къуым – æппатæй

							фылдæр ныхмæвæрд æвæрдæй.	зынаргъдæр»-наизустъ.
38.	Дзуццаты Хадзы-Мурат. 1с.	1		Урок-лекци	Дзуццаты Хадзы-Мурат поэзийы сæйраг мотивтæ.		-хицæн кæнын фæлгонцтимæ баст лексикон рæнхытæ. -бæлвырд кæнын скъоладзауты ассоциатæ сæйраг дзырдтæ æмæ лексикон рæнхытæм гæстæ. -арын авторы цæстæнгас, позици (йæ хъуыдытæ, æнкъарæнтæ, ассоциатæ).	Аив каст.
39.	Булкъаты Михал. 4с.	1			Булкъаты Михалы сфæлдыстадыл афæлгæст.	Аивадон æрхъуыды æмæ историон æцæгдзина д.	<i>Арæхсы:</i> бæлвырд кæнын уацмысы сæйраг проблематикæ, аивадон мадзæлтты ахъаз сюжет æмæ композици равдисынаен, Бæрæг кæны сæйраг архайæджы характерон хицæндзинаedtæ, бынат фæлгонцты системæйы, авторы бæрæггæнаен адæймаджы уавæр æмæ фæлгонцаразæн мадзæлттæ сбæрæг кæнынаен.	Роман бакæсын.
40.		1		Урок-тексты анализ	Амонды проблемæ. Фæлтæрты бастдзинады темæ.			Романы документалон сæрмагон. Куындыхаты Муссæйы фæлгонц.
41.		1		Урок-тексты анализ	Булкъаты Михалы сфæлдыстад. Роман «Теркæй-Туркмæ» - йы конфликт æмæ ныхмæвæрд фæлгонцтæ.			Мамсыраты Темырболаты фæлгонц.
42.		1		Урок-дискусси	Кард æмæ фæндыры традицион темæ æмæ йæ ног нысаниуæг.			Адæмы фæлгонц уацмысы.
43.	Малиты Васо. 1 с.				Малиты Васойы сфæлдыстадон фæндаг. Поэзийы «хуымгæнд» - фæллойгæнæг адæмы цард сæмæ тырнæнтæ «Сахуыр мæ			Васойы интимон лирикæйы романтикон ахорæнтæ сæмæ

					кæн, о хуымгæнæг...»- джы.			поэтикон интонации.
44.	Бицъоты Грис.4 с	1			Бицъоты Грисы сфæлдыстадыл афæлгæст. Роман «Арвы айдæн»-ы сюжет.	Романы тыххæй фæарфдæр кæнын	Арæхсы: бæлвырд кæнын уацмысы сæйраг проблематикæ, аивадон мадзæлтты ахъаз сюжет æмæ композиции равдисынаен, Бæрæг кæны сæйраг архайæджы характерон хицæндзинадтæ, бынат фæлгонцты системæйы, авторы бæрæггæнæн адæймаджы уавæр æмæ фæлгонцаразæн мадзæлттæ сбæрæг кæнынæн.	Роман бакæсын. Хицæн адсæймæгты хъысмæттæ. Æцæг уарзондзинад æмæ уæздандзинад.
45.		1		Урок-тексты анализ	Хæст æмæ гадзрахаты темæ романы.			
46.		1		Урок-тексты анализ	Романы трагедион финал, йæ аивадон æууæлтæ.			
47.	Н/Р/К Нывæцæн ныфыссынмæ цæттæгæнæн	1			<i>«Сылгоймаджы бынат царды».</i>		Арæхсын: æмбаргæ æмæ хибарæй аразын фысгæ ныхас рацыд æрмæгæй; Хи хъуыдытæ бæлвырд кæнынæн критеритæй пайда кæнын,	Хæдзармæ ныфыссын
48.	Дзасохты Музафер. 2с.	1			Музаферы граждайнаг позиции.«Урсдоны былыл Бæрæгъуын» -ы темæ æмæ проблематикæ.		Арæхсы: бæлвырд кæнын уацмысы сæйраг проблематикæ, аивадон мадзæлтты ахъаз сюжет æмæ композиции равдисынаен, Бæрæг кæны сæйраг архайæджы характерон хицæндзинадтæ, бынат фæлгонцты системæйы,	Уацау бакæсын. Хъæубæсты фарн.
49.		1		Урок-тексты анализ	Ирон æгъдау æмæ фæтк- æрыгон хъайтарты хъомылгæнджытæ.			

							авторы бәрәггәнән адәймәджы уавәр әмә фәлгонцаразән мадзәлттә сбәрәг кәнынән.	
50.	Разныхас. Ирон литерәтурә фәстаг азты.	1		Урок-тексты анализ	«Рацарәзты» дуг әхсәнадон- политикон ситуаци. Национ фарстайы фыдуавәр.	Социалист он реализмы метод.		Цыбыр конспект скәнын.
51.	Джыккайты Шамил. 4с.	1			Шамил – поэт, драматург. Йе' сфәлдыстадыл цыбыр афәлгәст. Трагеди «Хьодыгонд зәд»- мидис әмә архайды афон.	Әмдзәвгә йә фыст драмә. Историон трагеди	<i>Араһсын:</i> драмон уацмысән анализ кәнын, - уацмысы архайды цыд логикон әгьдауәй раст дзурын, авторы ахастдзинад йә героймә сбәрәг кәнын, хьайтары архайд әмә миниуджытән раст аргь кәнын.	Уацмысы проблематика.
52.		1		Урок-тексты анализ	Патриотизм әмә национ иудзинады идеятә трагедийы.			Проблемон фарстатән дзуап ссарын.
53.		1		Урок- кьордты куыст	Фәрнджын фидәны домән-- тых әмә зонды цәдис. Борәханы идеалон фәлгонц.			Социалон контраст уацмысы.
54.		1		Урок- кьордты куыст	Джыккайты Шамилы әмә йә хьайтар Борәханы иудзинәдтә сә тох әмә сә царды.			Борәханы идеалон фәлгонц.
55.	Н/Р/К/ Нывәцән ныфыссынмә цәттәгәнән	1			«Уацмысы актуалондзинад ныры дуджы» кәнә «Борәханы фәлгонц»			Хәдзармә ныфыссын
56.	Хабلياتы Сафар. 1 с	1		Урок-тексты анализ	Фәсхәсты азты царды нывтә «Фисыны хәдзар». Уацауы сюжет, йә фәлгонцтә.		<i>Араһсы:</i> бәлвырд кәнын уацмысы сәйраг проблематика, аивадон мадзәлтты ахъаз сюжет әмә композиции равдисынаән,	Хьысмәетаразәг цау уацмысы ранывсәзты.
57.	Хьодзаты Әхсар 1 с.	1			Әхсары поэзийы граждайнаг мотивтә. Мадселон сөвзәджы ахадандзинад «Ирон дзырд»-ы.	Рифмәйы хуызтә		Поэты философ ахаст царды рәзшәтмә «Гимн

							Бæрæг кæны сæйраг архайæджы характерон хицæндзинаæдтæ, бынат фæлгонцты системæйы, авторы бæрæггæнæн адæймаджы уавæр æмæ фæлгонцаразæн мадзæлттæ сбæрæг кæнынæн.	Галæгонсæн»-ы. Наизустъ хи равзæрст.
	Агънаты Гæстæн. 2с.	1			Агънаты Гæстæны уацау «Фæстаг бæх»ы этикон проблематикæ.	Авторы ныхас. Авторы позиции сæвдиссены фæрæстæ.		Ныхмæсæрд фæлгонцтæ уацмысы.
58.		1		Урок-тексты анализ	Æрдз æмæ адæймаджы 'хсæн удхæстæгдзинады хъуыды.			Персонажты удыхъæд сæмæ психологон мидуавр уацмысы.
59.	Хуыгаты Сергей. 1с.	1		Урок-тексты анализ	Радзырд «Сылгоймæгтæ»-йы мидис æмæ проблематикæ, йæ фæлгонцтæ	Радзырды жанр. Аивадон деталы нысаниуæг.		
60.	Æлбортты Хадзы – Умар. 1с.	1			Æлбортты Хадзы – Умар сфæлдыстады хигъсæдон сæууæлтæ, жанрон сæмæ стили агурæнтæ. «Чъребайы æнкъард хæдзæргтæ» 20 сæнусы кæрон тугкалсæн хæстытæ – «тæригъæдты апофеоз».	Бæлладæйы жанры æмбарынад фæарфдæр кæнын. Традиции æмæ ногдзинад. Велибр.		«Балладæ Зары фæндагыл» -ы трагикон цау нывæндæн фæрæзтæ уацмысы.
61.	Гуыцмæзты Алеш. 2 с.	1		Урок-тексты анализ	Фыссæджы сфæлдыстадон агурæнтæ. Хъæууон царды хæрзвæтк сæмæ сæгъдауы равдыст «Урс фынты».	Мидмонол огон розайы тыххæй цыбыр æмбарынад . Фыссæджы		Юмæры хъæздыг фæрæзтæ уацмысы.
62.		1		Урок-тексты анализ	Хæст сæмæ сфæлдыстады 'хсæн сæрдзон ныхмæлæуд «Пахуымпар» -ы.			Адæймаджы æрдзыхъæд уацмысы.

						хигъæдон æрмдзæф (стиль)		
63.	Ходы Камал. 1с.	1			Ходы Камалы сфæлдыстадыл афæлгæст Фыдыбæстæйæн фыртæн бæззын, йæ цин æмæ хъыгтæй цæрын «Ирыстонмæ»-йы.			Ирыстоны фарн æмæ сомбоныл катый«Гаджидау»-ы. Наизустъ хи равзæрст.
64.	Фæлхат. Фæлварæнмæ цæттæгæнæн тематикон урочытæ. 5с.	1			Ирон литературæйы рæзты фæндаг. Историон цаутæ ирон фысджытæм		Араехсы: бæлвырд кæнын уацмысы сæйраг проблематикæ, аивадон	Билетты æрмæг фæлхат.
65.		1		.	Райгуырæн бæстæмæ уарзондзинады сөнкъарæнтæ ирон литературон уацмысты		мадзæлтты ахъаз сюжет æмæ композици равдисынæн,	Билетты æрмæг фæлхат.
66.		1			Хистæры фарн ирон литерæтурæйы.		Бæрæг кæны сæйраг архайæджы характерон	Билетты æрмæг фæлхат.
67.		1			Мады фæлгонц ирон поэзийы æмæ прозæйы.		хицæндзинæдтæ, бынат фæлгонцты системæйы,	Билетты æрмæг фæлхат.
68.		1			Ирон сөгъдæуттæ ирон фысджыты уацмысты.		авторы бæрæггæнæн адæймаджы уавæр æмæ фæлгонцаразæн мадзæлттæ сбæрæг кæнынæн.	Билетты æрмæг фæлхат.

11 къласы литературæйæ тематикъон пълан æххæстгонды график.

Афæдзмæ – 68 сахаты. Къуыри – 2 сахаты.

№	Сæйраг темæты сæргæндтæ	Сахæттæ	Уыдонæй:			Тестыл, практикон куыстыты нымæц
			Урочытæ	Нывæцæн	Бон	
1	Разныхас. Ирон литературæ 50-60—æм азты.	26	23	1. «Зарæджы фæлгонц» кæнæ «Иудзинады темæ романы».		4
				2./3. «Уидæгты фарн æмæ фидæны ныфс – адæмы уæвынад».		
2	Разныхас. Ирон литературæ 70-80 -æм азты.	24	22	1. «Фæрнджын адæймаг амондджын вæййы».		4
				2. «Сылгоймаджы бынат царды».		
3	Разныхас. Ирон литературæ фæстаг азты	13	12	1. «Уацмысы актуалондзинад ныры дуджы» кæнæ «Борæханы фæлгонц»		3
4	Фæлварсæнмæ фæлхат кæнынсæн	5	5			5
	Иумæйагæй:		62	6		

		68				
--	--	----	--	--	--	--

Нормы оценки знаний, умений и навыков по литературе

Оценка устных ответов учащихся.

При оценке устных ответов следует руководствоваться следующими основными критериями в пределах программы.

Оценкой «5» оценивается ответ, обнаруживающий прочные знания и глубокое понимание текста изученного произведения; умение объяснить взаимосвязь событий, характер, поступки героев и роль художественных средств в раскрытии идейно-эстетического содержания произведения; умение пользоваться теоретико-литературными знаниями и навыками разбора при анализе художественного произведения, привлекать текст для аргументации своих выводов, раскрывать связь произведения с эпохой (8-11 кл.); свободное владение монологической литературной речью.

Оценкой «4» оценивается ответ, который показывает прочное знание и достаточно глубокое понимание текста изучаемого произведения; умения объяснять взаимосвязь событий, характер, поступки героев и роль основных художественных средств в раскрытии идейно-эстетического содержания произведения; умение пользоваться основными теоретико-литературными знаниями и навыками при анализе прочитанных произведений; умение привлекать текст произведения для обоснования своих выводов; хорошее владение монологической речью. Однако допускаются две неточности в ответе.

Оценкой «3» оценивается ответ, свидетельствующий в основном о знании и понимании текста изученного произведения; умение объяснить взаимосвязь основных событий, характеры и поступки героев и роль важнейших художественных средств в раскрытии идейно-художественного содержания произведения; знания основных вопросов теории, не достаточным умением пользоваться этими знаниями при анализе произведений; ограниченных навыков разбора и недостаточном умении привлекать текст произведений для подтверждения своих выводов. Допускается несколько ошибок в содержании ответа, недостаточно свободное владение монологической речью, ряд недостатков в композиции и языке ответа, несоответствие уровня чтения нормам, установленным для данного класса.

Оценкой «2» оценивается ответ, обнаруживающий незнание существенных вопросов содержания произведения, неумение объяснить поведение и характеры основных героев и роль важнейших художественных средств в раскрытии идейно-эстетического содержания

произведения, незнание элементарных теоретико-литературных понятий; слабое владение монологической литературной речью и техникой чтения, бедность выразительных средств языка.

Нывæцæны æмæ изложениы бæрæггæнæнты нормæтæ.

Нывæцæн æмæ изложении сты скъоладзауты ныхасы хæрзхъæддзинад бæрæггæнæны сæйрагдæр формтæ.

Нывæцæнтæ æмæ изложениы фыссын хъæуы программæйы ныхасы рæзтыл куысты домæнтæм гæсгæ.

Изложениы хъуамæ уа:

11 къласы – 400 -450 дзырды.

Нывæцæнты:

11 къласы – 4 -5 фарсы..

Нывæцæны ас вæййы къаддæр кæнæ фылдæр ахæм уавæртæм гæсгæ: нывæцæны стиль æмæ жанр, темæ; скъоладзауты цæттæдзинад.

Нывæцæнты æмæ изложениы фæрцы бæрæг кæнæм :1) скъоладзау темæ раргом кæнынмæ куыд арæхсы; 2) æвзаджы фæрсæзтæй пайда кæнын куыд зоны; 3) растфыссынады хæрзхъæддзинад.

Алы нывæцæны æмæ изложенийæндæр æвæрæм 2 бæрггæнæны; фыццаг – куысты мидисæн; дыккаг – растфыссынады хæрзхъæддзинадæн.

Дыууæ бæрæггæнæны дæр æвæрæм æвзагæй. Æрмæст литературæйы куы бæрæг кæнæм зонындзинæдтæ, уæд фыццаг бæрæггæнæн æвæрæм литературæйæ.

Скъоладзауты растфыссынады хæрзхъæддзинад бæрæг кæнын хъæуы, цал орфографион, пунктуацион æмæ грамматикон рæдыды фæуагъта, уымæ гæсгæ.

<i>Бæрæггæнæнты сæйраг домæнтæ.</i>		
<i>Бæрæггæнæн</i>	<i>Мидис æмæ ныхасыхъæд</i>	<i>Растфыссынады хæрзхъæддзинад</i>
«5»	1. Скъоладзау иттæг хорз раргом кодта темæ; 2. Мидис фыст у, куыд æмбæлы, ахæм фæткмæ гæсгæ. 3. Скъоладзауы дзырд у хъæздзг; дзырдтæй пайда	1 орф., 1 пункт., 1грам. рæдыды.

	кæны, кæм куыд æмбæлы, афтæ. Гæнæн ис: 1-2 ныхасы рæдыды; 1 рæдыд мидисы	
«4»	1. Хорз раргом кодта темæ, фæлæ иу цалдæр ран темæйæ ахызт. 2. Мидисы фæткæвæрд иучысыл хæлд æрцыд. 3. Куысты стиль у аив. Гæнæн ис: 2 рæдыды мидисы; 3-4 ныхасы рдыды.	2 орф., 2 пункт., кæнæ 1 орф. æмæ 3 пункт., кæнæ 4 пункт. рæдыды æнæ орфог р. æмæ 2 грам. рæдыды.
«3»	1. Темæ æххæст æргом ну. 2. Скъоладзауы ныхасыхъæд у мæгуыр, дзыртæй раст нæ пайда кæны. 3. Мидисы фæткæвæрд хæлд æрцыд. Гæнæн ис: 4 рæдыды мидисы; 5 ныхасы рæдыды.	4 орф., 4 пункт., кæнæ 3 орф. æмæ 5 пункт., кæнæ 7 пункт. рæдыды æнæ орфог р. æмæ 4 грам. рæдыды
«2»	1. Скъоладзау сеппындæр темæ нæ раргом кодта. 2. Куыст пъланмæ гæсгæ фыст нæу. 3. Скъоладзауы ныхасыхъæд у ныллæг, фыст у цыбыр хъуыдыйæдтæй, сæ хæн нæй бастдзинад. 4. Арæх дзырдтæй раст пайдагонд нæ цæуы. Гæнæн ис: 6 рæдыды мидисы æмæ 7 ныхасы рдыды.	7 орф., 7 пункт., кæнæ 6 орф. æмæ 8 пункт., кæнæ 5 пункт. рæдыды æмæ 8 орфог р. æмæ 7 грам. рæдыды
«1»	Куысты ис: 6 рæдыды мидис æмæ 7 ныхасы рæдыдæй фылдæр.	7 орф., 7 пункт., 7 грам. Рæдыды.